Gemeente Rotterdam

Beleidsplan Binnensportvoorzieningen 2017-2020

Beleidsplan Binnensportvoorzieningen 2017-2020

Gemeente Rotterdam
Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
Sport & Cultuur
Beleid en Ontwikkeling Sport i.s.m. Rayon
1 november 2016

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**5**
1.1	Aanleiding	5
1.2	Definitie en afbakening	5
1.3	Functie van binnensportvoorzieningen	6
1.4	Proces	6
2	**Gemeentelijke organisatie rond binnensportvoorzieningen**	**7**
2.1	Bevoegdheden en taakverdeling	7
2.2	Realisatie van binnensportvoorzieningen	7
2.3	Beheer van binnensportvoorzieningen	8
3	**Gebruik van binnensportvoorzieningen**	**9**
3.1	Naschoolse bezetting	9
3.2	Type naschools gebruik binnensportvoorzieningen	10
3.2.1	Toelichting rekenmodel binnensportvoorzieningen	10
3.2.2	Type gebruik alle binnensportvoorzieningen	11
3.2.3	Verschillen tussen gymzalen, sportzalen en sporthallen	12
3.3	Hoofdconclusies gebruik	14
4	**Kwaliteit van binnensportvoorzieningen**	**15**
4.1	Inleiding	15
4.2	Klanttevredenheidsonderzoek 2015	15
4.3	Kwaliteitsniveau	15
4.4	Tarievenbeleid	15
4.5	Rangorde in gebruik binnensportvoorzieningen	16
4.6	Horeca	16
4.7	Wet- en regelgeving gebruik voor niet-sportactiviteiten, feesten en partijen	16
4.8	Hoofdconclusies kwaliteit	17
5	**Beleid en actiepunten**	**18**
5.1	Samenhang met de Sportnota	18
5.2	Doelstellingen beleidsplan binnensportvoorzieningen	18
5.3	Actiepunten doelstelling 1: vraag en aanbod, kwaliteit	19
5.4	Actiepunten doelstelling 2: bezetting	21
5.5	Actiepunten doelstelling 3: faciliteren van sport- en beweeginitiatieven van derden	23
Bijlage 1: Grafieken bezetting en type gebruik binnensportvoorzieningen		***25***
Bijlage 2: Tarieven Binnensportvoorzieningen per 1 september 2016		***28***
Bijlage 3: kansrijke doelgroepen voor gymzalen, sportzalen en sporthallen		***29***

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Tot maart 2014 waren de deelgemeenten verantwoordelijk voor het beleid van de meeste sportvoorzieningen. Daarna is die verantwoordelijkheid naar het stadsbestuur gegaan. Om te anticiperen op de noodzaak van een stedelijk beleidsplan sportvoorzieningen is begin 2014 een algemeen stedelijk plan voor sportvoorzieningen vastgesteld: de nota Strategische Uitgangspunten Sportvoorzieningen met een looptijd t/m 2016. Het beleid voor sportvoorzieningen is nu onderdeel van de Sportnota 2017-2020 (in het bijzonder hoofdstuk 3: Sportvoorzieningen versterkt). Er is behoefte aan een nadere uitwerking van de kaders in de Sportnota voor de binnensportvoorzieningen en de buitensportterreinen (zoals voetbal- hockey- en tenniscomplexen). Het beleidskader Zwemmen 2015-2025 is maart 2015 vastgesteld. De beleidsplannen binnensportvoorzieningen en buitensportterreinen volgden in 2016. Deze beleidsplannen geven onder andere inzicht in de verhouding tussen vraag en aanbod en de kwaliteit van de sportvoorzieningen en benoemen de doelstellingen en opgaven. De beleidsplannen geven daarmee richting aan de toekomstige ontwikkeling wat betreft realisatie en exploitatie van de sportvoorzieningen. De in de beleidsplannen genoemde maatregelen en actiepunten zijn niet 'in beton gegoten': zij worden tijdig geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. Ook moet de mogelijkheid open blijven om te kijken naar nog niet voorziene vernieuwingen en kansen die passen binnen de doelstellingen.

1.2 Definitie en afbakening

Naschools gebruik van binnensportvoorzieningen
In dit beleidsplan wordt alleen ingegaan op het naschoolse gebruik van gemeentelijke binnensportvoorzieningen (gymzalen, sportzalen en sporthallen). Het betreft de binnensportvoorzieningen die, vanwege dit naschoolse gebruik, worden beheerd of gesubsidieerd door de gemeente. Het beleidsplan gaat niet in op (ontwikkelingen in) onderwijsgebruik/ bewegingsonderwijs. Er worden waar nodig en mogelijk wel dwarsverbanden gelegd.

Type binnensportvoorzieningen
Binnensportvoorzieningen zijn qua grootte te verdelen in drie typen die elk een eigen type gebruik kennen: gymzalen, sportzalen en sporthallen. Een gymzaal heeft een hoogte van meestal 5,5 meter (ca 10 gymzalen in Rotterdam zijn hoger). Ze zijn bijvoorbeeld geschikt voor gym, dans of verdedigingssporten, maar lenen zich niet voor de meeste balsporten op verenigingsniveau. Een sportzaal heeft het formaat van twee gymzalen en een hoogte van minimaal 7 meter en leent zich voor de meeste balsporten op trainingsniveau. Een sporthal heeft als basis de maatvoering van drie gymzalen, een zaalhoogte van minimaal 7 meter, aangevuld met een kantine, tribune en parkeerplaatsen. Veel reguliere balsporten kunnen op wedstrijdniveau alleen in een sporthal worden beoefend, vanwege de maatvoering van de zaal zelf, de benodigde zaalhoogte en de benodigde aanvullende faciliteiten.
Naast de gymzalen, sportzalen en sporthallen wordt er gesport in meer informele binnensportfaciliteiten, zoals recreatiezaaltjes in wijkgebouwen of buurthuizen.

Verschillende wijze van exploitatie van binnensportvoorzieningen
De wijze waarop binnensportvoorzieningen worden geëxploiteerd is divers en de Gemeente heeft niet altijd invloed op de wijze van exploitatie. Via de gemeente (S&C) worden 92 gymzalen, vijf sportzalen en 14 sporthallen verhuurd voor zowel naschools gebruik als onderwijs. Stadsontwikkeling/Vastgoed (SO/VG) verhuurt 20 gymzalen voor onderwijs. Zes sporthallen[1] worden gesubsidieerd door de Gemeente en vijf sporthallen worden geëxploiteerd door schoolbesturen. Ook 142 gymzalen vallen onder de verantwoordelijkheid van schoolbesturen.

[1] waarvan 4 in het Topsportcentrum

1.3 Functie van binnensportvoorzieningen

Binnensportvoorzieningen zijn een belangrijke basisvoorziening. Ze bedienen een diversiteit aan doelgroepen: van kwetsbare Rotterdammers tot topsporters.

- Uiteraard is de binnensportvoorziening de locatie voor het bewegingsonderwijs. Hier maken kinderen al vanaf jonge leeftijd kennis met een diversiteit aan sport- en beweegvormen wat een belangrijke basis is voor een gezonde ontwikkeling.
- Sporthallen zijn locaties voor een groot aantal verenigingssporten zoals badminton, volleybal, handbal of zaalvoetbal.
- Met name gymzalen worden veel gebruikt voor niet-traditionele vormen van sport en bewegen zoals allerlei vormen van dans en verdedigingssporten of yoga.
- Binnensportvoorzieningen zijn daarnaast belangrijk, omdat juist groepen waar nog veel beweegwinst te behalen is, zoals ouderen, relatief veel gebruik maken van overdekte sportvoorzieningen.

1.4 Proces

Bij de totstandkoming van het beleidsplan binnensportvoorzieningen zijn de volgende stappen doorlopen.

- Het gebruik *(hoofdstuk 3)* is in beeld gebracht middels het eind 2014 door S&C ontwikkelde en in 2015 geautomatiseerde rekenmodel binnensportvoorzieningen. Alle gegevens zijn op basis van het daadwerkelijke gebruik in 2015, bekend via de verhuurgegevens bij S&C.

- De kwaliteit *(hoofdstuk 4)* is in beeld gebracht op basis van verschillende bronnen:
  - het klanttevredenheidsonderzoek sportvoorzieningen 2015 dat voor alle sportvoorzieningen is uitgevoerd geeft het beeld van de kwaliteit volgens de gebruiker (bestuurders van verenigingen, vakdocenten bewegingsonderwijs, sporters)
  - de kwaliteit van de binnensportvoorzieningen volgens de Rotterdamse en landelijke vereisten is afkomstig van de experts bij S&C en SO/Vastgoed.

- Het beleid *(hoofdstuk 5)* is in eerste instantie tot stand gekomen via een gemeentelijke werkgroep met een diversiteit aan expertises zowel vanuit beleid als vanuit de uitvoering (bedrijfsleiders sportvoorzieningen, cultuurtechnisch expert). Daarnaast is het beleid is opgesteld op basis van de Sportnota 2017-2020.

- Een eerste conceptbeleidsplan is getoetst in een klankborgroep met een aantal gemeentelijke deskundigen die van binnensportvoorzieningen gebruik maken en ook contacten hebben in de wijk (sportregisseurs, Lekker-Fitdocenten, Projectleider Kansrijke Wijken in verband met het bevorderen van binnen spelen/ bewegen in gymzalen).

- Het conceptbeleidsplan is voorgelegd aan Rotterdam Sportsupport in verband met de kennis over binnensportverenigingen. De sportverenigingen zelf zijn niet rechtstreeks geconsulteerd over het beleidsplan. Ook is het beleidsplan afgestemd met SO/Vastgoed en MO/Jeugd & Onderwijs.

2. Gemeentelijke organisatie rond binnensportvoorzieningen

2.1 Bevoegdheden en taakverdeling

Stadsbestuur
De exploitatie en het beheer en de tarieven van binnensportvoorzieningen zijn bevoegdheden van het College van B&W. De gemeenteraad besluit over het aantal binnensportvoorzieningen, de spreiding en het budget.

Gebiedscommissies
De gebiedscommissies kunnen het stadsbestuur gevraagd en ongevraagd adviseren over zaken die spelen in het gebied. Gebiedscommissie adviseren altijd over vestiging of sluiting van sportaccommodaties in hun gebied.

Cluster Stadsontwikkeling, afdeling Vastgoed
De afdeling Vastgoed van het cluster Stadsontwikkeling (SO/VG) vervult de eigenaarsrol van het gemeentelijke vastgoed. De binnensportvoorzieningen worden door SO aan S&C verhuurd, waarna S&C de ruimten verhuurd. In de Collectieve Huurovereenkomst (CHO) tussen SO en S&C staan afspraken over onder andere de hoogte van de huur en onderhoudsverantwoordelijkheden.

SO is verantwoordelijk voor het uitvoeren van het groot onderhoud (vervanging en grootschalige renovatie) van sportaccommodaties. Er wordt hiervoor een onderhoudsniveau van 'sober en doelmatig' aangehouden, gebaseerd op de landelijke norm *'NEN 2767 Conditiemeting van bouw- en installatiedelen'*. De kosten van het eigenarenonderhoud zijn opgenomen in een Meerjaren Onderhoudsprognose (MOP). Deze zijn onderdeel van de door SO aan S&C berekende huursom.

Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, directie Sport & Cultuur (S&C)
De directie Sport & Cultuur is beleidsmatig verantwoordelijk voor de binnensportvoorzieningen.
Daarnaast zorgt de directie Sport & Cultuur voor de verhuur, het beheer en het bedrijfsgebonden onderhoud van de binnensportvoorzieningen.

Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, directie Jeugd en Onderwijs (J&O)
De directie Jeugd & Onderwijs is verantwoordelijk voor de planning en instandhouding van gymzalen voor het bewegingsonderwijs. De gemeente heeft de wettelijke verplichting om aan het onderwijs voldoende gymaccommodatie ter beschikking te stellen.
J&O draagt zorg voor de financiering van de stichting van gymzalen voor zover het gaat om de wettelijke taak in het kader van het bewegingsonderwijs. Daarnaast huurt J&O voor het hele schoolseizoen de gymzalen die door S&C worden geëxploiteerd. Middelbare scholen huren rechtsreeks bij S&C.

2.2 Realisatie van binnensportvoorzieningen

Zoals aangegeven draagt de directie J&O zorg voor de planning en financiering van het bewegingsonderwijs. Binnensportvoorzieningen hebben een functie voor zowel onderwijs als naschools gebruik. Het is niet rendabel om een gymzaal, sportzaal of sporthal alleen voor naschools gebruik te stichten. Dit betekent dat er altijd een basis moet zijn voor benodigde onderwijsuren (en de bijbehorende financiering) om een gymzaal, sportzaal of sporthal ook naschools te kunnen gebruiken. De planning en financiering van uren voor bewegingsonderwijs en naschools gebruik zijn dan ook nauw met elkaar verbonden.
Bij sportzalen en sporthallen, die een grotere maatvoering hebben dan gymzalen, is er naast de financiering vanuit onderwijs extra financiering vanuit sport nodig om naschools gebruik mogelijk te maken.
De VSG- richtlijn (Vereniging Sport en Gemeenten) om een sporthal te kunnen stichten, is een minimaal gebruik van 1600 uur per jaar: 1100 uur ten behoeve van onderwijs en 500 uur ten behoeve van naschools gebruik.

2.3 Beheer van binnensportvoorzieningen

Gymzalen
Gymzalen die door S&C worden geëxploiteerd, worden voor het gehele schooljaar voor alle doordeweekse dagen tot 16.30 gehuurd door J&O. Naschools worden de gymzalen door S&C aan diverse gebruikers verhuurd. Het zijn zogenaamde ‘onbemande accommodaties’. Huurders krijgen een pasje of een sleutel waarmee ze toegang kunnen krijgen tot de gymzaal.

Sporthallen en sportzalen
Sporthallen zijn ‘bemande accommodaties’ en hebben dus een beheerder. In de meeste sporthallen is horeca aanwezig. In één sporthal wordt deze uitgebaat door een vereniging. De sportzalen zijn deels bemand en deels onbemand.

3. Gebruik van binnensportvoorzieningen

3.1 Naschoolse bezetting

Onderstaande tabel geeft de naschoolse bezetting van de binnensportvoorzieningen in de 'piekweek' en op basis van de 'maximaal mogelijke openingsuren in 48 weken' (definities, zie voetnoten) weer. Dit onderscheid is gemaakt omdat vanwege het verenigingsgebruik de druk op sporthallen met name in de winterperiode hoog is. Door de bezetting te bekijken in een representatieve week waarin alle verenigingen in de hal zitten, 'de piekweek', wordt inzichtelijk in hoeverre een sporthal 'vol' zit. Hieruit blijkt dat de binnensportvoorzieningen over het gehele jaar genomen ruimte hebben. De bezetting in sporthallen is in de 'piekweek' wel hoog.

Bezettingspercentage in 'piekweek' en 'maximaal mogelijke bezetting'

	Piekweek[2]	48 weken[3]
Gymzaal	31%	24%
Sportzaal	48%	32%
Sporthal	72%	44%

Bezetting sporthallen in de 'piekweek' naar gebied
In de piekweek is de gemiddelde bezetting voor de sporthallen 72%. In een aantal gebieden is de bezetting in die week veel hoger. De sporthallen in Charlois, Hillegersberg-Schiebroek, Kralingen-Crooswijk en Delfshaven zijn in de piekweek 'vol'. De bezetting in de piekweek ligt in deze gebieden rond de 90%. Zoals uit paragraaf 3.2.3. zal blijken, zijn met name Hillegersberg-Schiebroek en Charlois echte verenigingshallen met een jaarlijkse bezetting door verenigingen van 81% respectievelijk 75%.

Ontwikkeling bezetting in de afgelopen vijf jaar
In bijlage 1 zijn de grafieken met de ontwikkeling in de bezetting over de afgelopen vijf jaar te vinden. Hieruit blijkt dat de bezetting van sporthallen en sportzalen de piekweek de afgelopen vijf jaar is gedaald. De bezetting van de binnensportvoorzieningen op basis van het gehele jaar (48 weken) over de afgelopen vijf jaar is stabiel tot licht dalend.

Conclusie:
- Gymzalen zijn over het gehele jaar onderbezet met een bezetting van ruim 30% in de piekweek en nog geen 25% bezetting over het hele jaar.
- Ook sportzalen zijn onderbezet: in de piekweek is de bezetting 48%, over het gehele jaar 32%.
- Sporthallen zitten in de piekweek vol. Over het gehele jaar is de bezetting een stuk lager met een bezetting van 44%. De sporthallen worden vooral 'in het wedstrijdseizoen' veel gebruikt.
- De bezetting van de binnensportvoorzieningen over de afgelopen vijf jaar is stabiel tot licht dalend.

[2] Piekweek: representatieve week dat alle verenigingen in de zaal zitten (3e week januari). De meeste zaalsporten in verenigingsverband hebben een trainings/competitieperiode van 35 weken per jaar. Handbal en korfbal spelen 22 respectievelijk 12 weken binnen.
[3] De maximale openstelling is 48 weken in plaats van 52 weken, aangezien een deel van het jaar de zaal niet te gebruiken is (bijvoorbeeld renovatie, vakantie). Zowel in de 'piekweek' als bij de '48 weken' gaat het om een openstelling van 16.30 – 23.00 uur door de week en in het weekend van 8.30 – 23.00 uur.

3.2 Type naschools gebruik binnensportvoorzieningen

3.2.1 Toelichting rekenmodel binnensportvoorzieningen

S&C heeft een rekenmodel binnensportvoorzieningen ontwikkeld dat naast de bezetting inzicht geeft in het type gebruik. Het rekenmodel binnensportvoorzieningen heeft een aantal doelen in relatie tot het sportvoorzieningenbeleid:

- inzicht in vraag en aanbod om hiermee zowel stedelijk als gebiedsgericht de behoefte te bepalen;
- efficiënt omgaan met beschikbare ruimte;
- intensivering van het gebruik van binnensportvoorzieningen;
- inzicht in de (al dan niet) toekomstige behoefte voor nieuwbouw en hiermee ook vragen om uitbreiding en afstoting te kunnen verantwoorden.

De indeling in het type gebruik heeft plaatsgevonden op basis van de benodigde ruimte per type beweging/ sportactiviteit. Immers: een bal- (of shuttle)sportvereniging kan meestal alleen in een sporthal sporten, terwijl een gym- of judovereniging/organisatie voldoende heeft aan een gymzaal. Door inzicht in het type sport en beweging in een gymzaal, sportzaal of sporthal kan het gebruik worden geoptimaliseerd (de 'juiste sport' in de 'juiste locatie'). Met name sporthallen zijn schaars en hebben een relatief groot exploitatietekort. Dit leidt tot de constatering dat er zorgvuldig met de benodigde en beschikbare ruimte moet worden omgegaan. Het gemeentelijke beleid is erop gericht om efficiënt met de beschikbare ruimte om te gaan. Door ook het type gebruik van de afgelopen vijf jaar in beeld te brengen, heeft de gemeente inzicht in de ontwikkeling in de bezetting en naar type gebruik.

De gekozen indeling in het type gebruik (door een extern bureau getoetst of deze indeling logisch en betrouwbaar is[4]) wordt onderstaand weergegeven:

1. *Sporten die geen 7 m zaalhoogte nodig hebben:* Sporten die geen 7 meter balhoogte nodig hebben sporten bij voorkeur in een gymzaal (bijvoorbeeld gym, tafeltennis, yoga, dans, verdedigingssporten). Overigens worden deze sporten (bijvoorbeeld gym of tafeltennis) ook in verenigingsverband beoefend. Aangezien deze verenigingssporten geen grote ruimte nodig hebben, zijn deze verenigingssporten in deze categorie ingedeeld.
2. Onder *Buurtsport* wordt verstaand: activiteiten die worden georganiseerd vanuit bijvoorbeeld welzijnswerk, Thuis op Straat (TOS), maar dit kan ook door bewoners, gericht op het laten sporten en bewegen van bewoners. Dit betreft vaak balsport en teamsport (activiteiten voor kinderen/jongeren). Dit kan plaatsvinden in een sportzaal qua afmetingen. Voor dit type sport is niet noodzakelijkerwijs een kantine en tribune van een sporthal nodig.
3. *Sporten die zaalhoogte 7 m nodig hebben niet zijnde een vereniging.* Er wordt in Rotterdam regelmatig sportruimte gehuurd door informele groepen, vooral ten behoeve van voetbal, zoals vrienden- of bedrijventeams. Deze kunnen in principe ook sporten in een sportzaal.
4. *Verenigingssporten die een zaalhoogte van 7 m nodig hebben (alleen verenigingen die aangesloten zijn bij een bond)*. Wat betreft verenigingssporten zijn er sporten die per se in een sporthal wedstrijden moeten spelen: hockey, handbal, voetbal, korfbal, tennis en turnen (turnen, zie ook onderstaand). Overigens niet alleen vanwege de benodigde zaalhoogte, maar ook vanwege de grootte van de zaal. Daarnaast zijn er verenigingssporten die ook in een sportzaal zouden kunnen sporten, namelijk volleybal en badminton. Aangezien een vereniging vaak veel leden heeft en dus meerdere banen/velden nodig heeft en een kantine, tribune en parkeerplaatsen belangrijk zijn vanwege de competitie worden de 'kleine verenigingen' ingedeeld in een sporthal.
   Maar: het rekenmodel maakt de 'kleine verenigingssporten' (badminton en volleybal) wel inzichtelijk (categorie kleine zaalsporten vereniging > 7 m), zodat bij ruimtegebrek in sporthallen er voor deze vormen gekeken kan worden naar beschikbare ruimte 'elders'
5. *Overige sportactiviteiten:* dit zijn alle sport- en beweegvormen die niet onder 1 t/m 4 vallen.
6. *Niet-sportactiviteiten:* dit zijn de activiteiten die geen sport en beweging zijn.

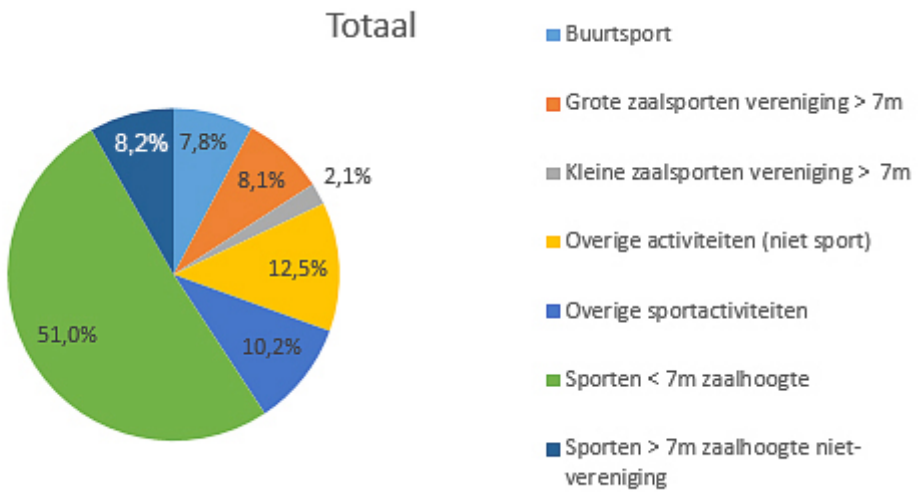
[4]Hospitality Consultants, Validatie rekenmodel binnensportvoorzieningen Rotterdam, 2014

Turnen
Turnen vindt op wedstrijdniveau plaats in een sporthal vanwege de omvang van de op te stellen materialen. Voor trainingen echter volstaat een gymzaal en er wordt dan ook veel gebruik gemaakt van de gymzalen om te trainen. Turnen wordt ingedeeld bij de 'sporten die geen 7 m zaalhoogte nodig hebben'.

3.2.2 Type gebruik alle binnensportvoorzieningen

In onderstaand cirkeldiagram is te zien wat het type gebruik is voor alle naschools verhuurde uren (gymzalen, sportzalen en sporthallen). Dit geeft vooral een beeld wie de belangrijkste 'klanten' zijn van S&C. Of het type gebruik van de gymzalen, sportzalen en sporthallen overeenkomt met het gewenste gebruik, moet uiteraard per type sportvoorziening bekeken worden. Hier wordt hieronder op ingegaan. Uiteraard moet de verdeling van het gebruik ook in perspectief gezien worden van de aantallen binnensportvoorzieningen die verhuurd worden (92 gymzalen, vijf sportzalen en 14 sporthallen): de gymzalen zijn verreweg het grootst in aantal en dus ook het gebruik door 'sporten < 7 m zaalhoogte'.
In bijlage 1 is te zien hoe het type gebruik zich de afgelopen vijf jaar heeft ontwikkeld. Het verenigingsgebruik is in 2015 in ten opzichte van 2011 licht gedaald. Het aandeel 'sporten > 7 m zaalhoogte niet-vereniging' en sporten < 7 m zaalhoogte' is de afgelopen jaren relatief gegroeid.

Type gebruik binnensportvoorzieningen 48 weken

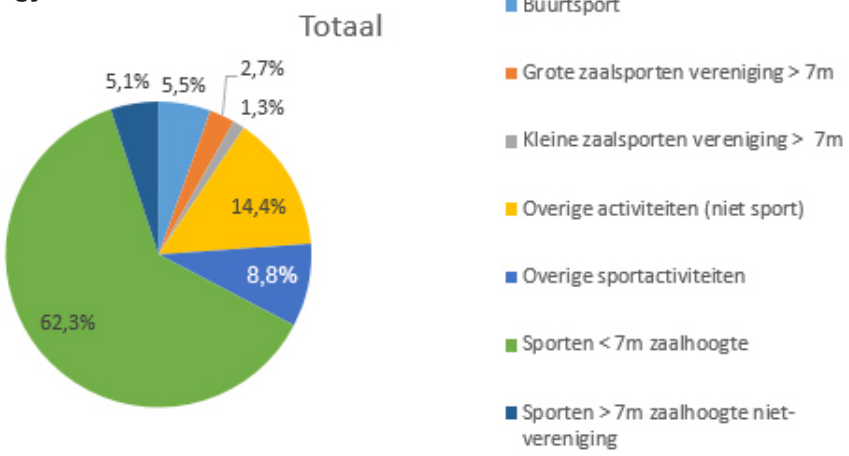
Conclusie type gebruik en ontwikkeling van het gebruik alle binnensportvoorzieningen:

- De helft van de verhuurde uren zijn beweegvormen/sporten die relatief weinig zaalhoogte vragen: 'sporten < 7 m'. Deze categorie is de afgelopen jaren relatief gestegen.
- Verhuur aan verenigingen (die zaalgrootte nodig hebben, dus exclusief bijvoorbeeld de gym- of tafeltennisvereniging) maakt 10 % van het totale gebruik uit. Het verenigingsgebruik in de sporthallen is in 2015 in ten opzichte van 2011 licht gedaald. Dit betekent dat er de komende jaren waarschijnlijk geen grotere druk op de sporthallen komt.
- Het aandeel buurtsport is met 8% laag.

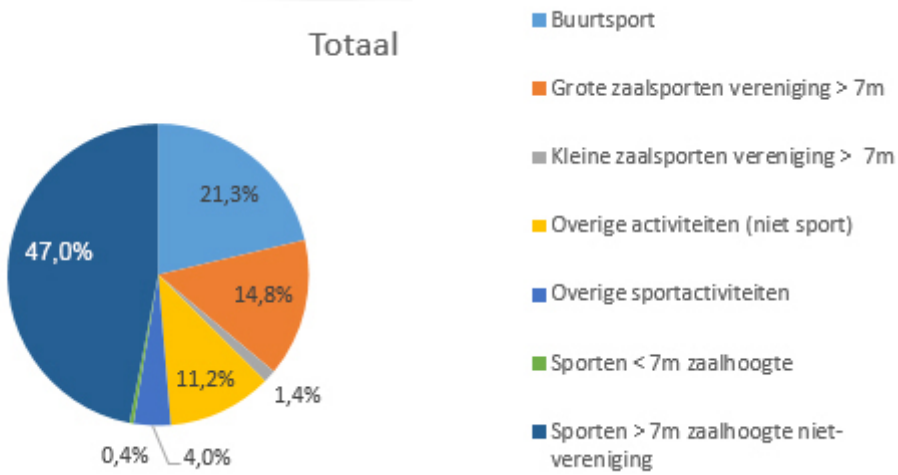
3.2.3 Verschillen tussen gymzalen, sportzalen en sporthallen

Type gebruik gehele jaar (48 weken)
Onderstaande cirkeldiagrammen laten het type gebruik zien voor de gymzalen, sportzalen en sporthallen afzonderlijk voor het gehele jaar.

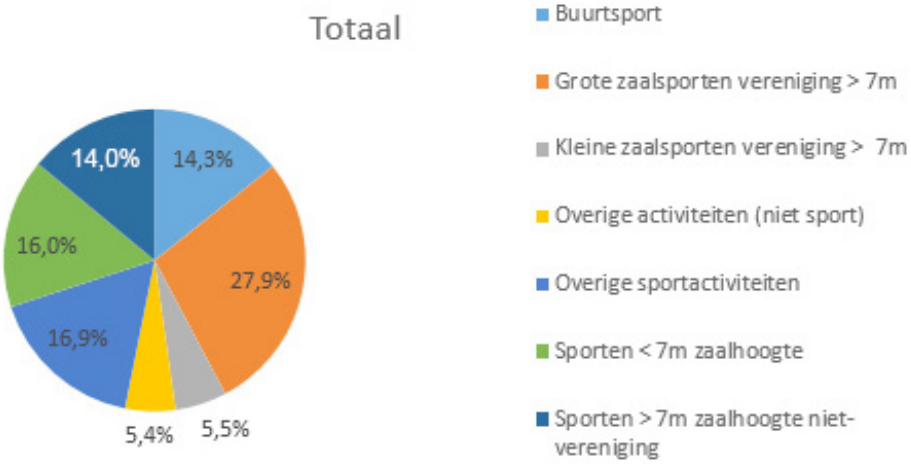
Type gebruik gymzalen 48 weken

Type gebruik sportzalen 48 weken

Type Gebruik Sporthallen 48 weken

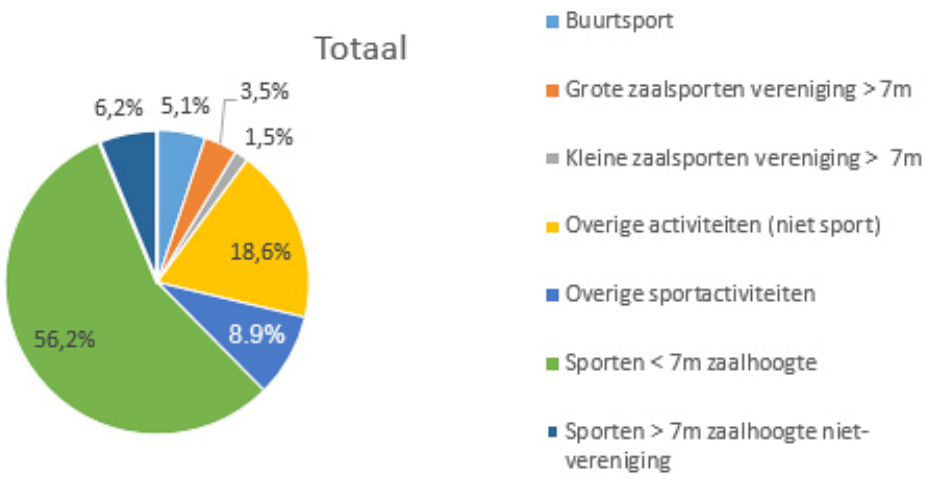

Conclusie

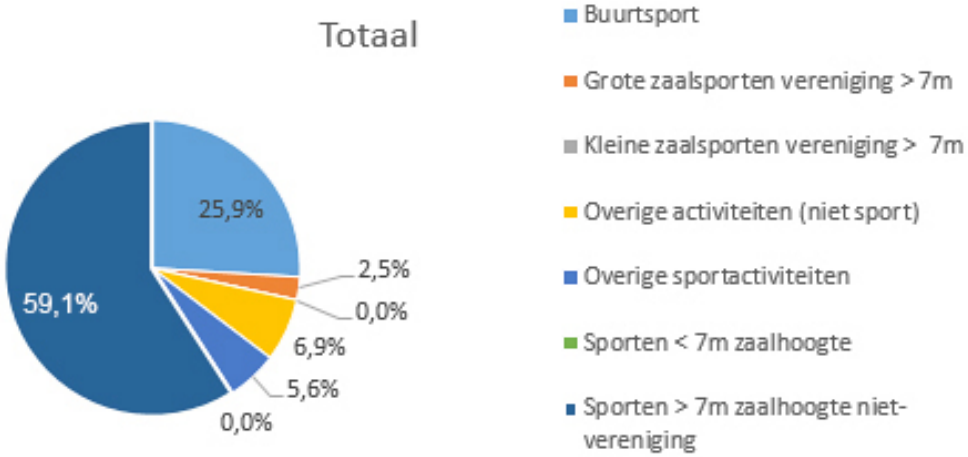
- Gymzalen worden, conform de maatvoering, vooral gebruikt door de ‘lage beweegvormen/sporten’.
- Sportzalen worden, conform de indeling in paragraaf 3.2.1, vooral gebruikt voor sporten > 7 m ‘niet-vereniging’ (vrienden- en bedrijventeams) en voor buurtsport.
- Sporthallen worden gebruikt voor alle typen sport en beweging: de verdeling over de verschillende categorieën is vrij gelijkmatig. Opvallend is het zeer geringe aandeel ‘overige activiteiten (niet sport). Dit zou je niet verwachten, aangezien sporthallen vanwege hun grootte voor veel soorten activiteiten geschikt zijn. Dit kan te maken hebben met regelgeving, waarbij commerciële activiteiten met horeca in sporthallen niet zijn toegestaan (zie paragraaf 4.7). Commerciële activiteiten zonder horeca mogen wel. Het gebruik van sporthallen ziet er in de piekweek overigens anders uit, zie onderstaand.

Type gebruik piekweek

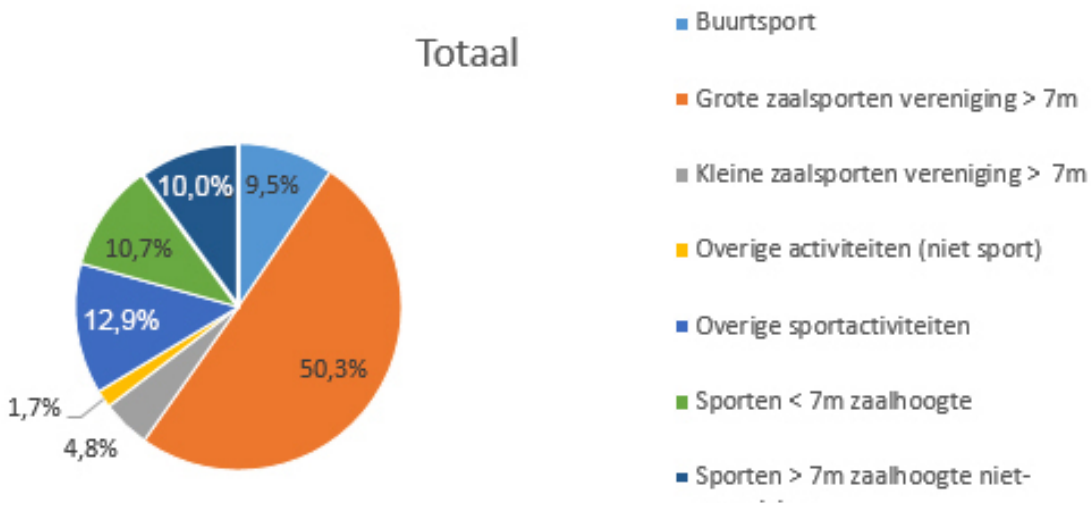
Type gebruik gymzalen piekweek

Type gebruik sportzalen piekweek

Type gebruik sporthallen piekweek

Verenigingsgebruik sporthallen per gebied
In bijlage 1 is het aandeel verenigingsgebruik in de piekweek per gebied opgenomen. Met name de sporthallen in Hillegersberg-Schiebroek en Charlois en in mindere mate in Delfshaven zijn 'verenigingshallen'. In Feijenoord en Rozenburg is het verenigingsgebruik in de piekweek lager dan gemiddeld in Rotterdam.

Conclusie
- Sporthallen worden in de piekweek gemiddeld voor 55% gebruikt door verenigingen. Het verenigingsgebruik is verschillend naar gebied.
- Opvallend is dat in de piekweek zowel gymzalen als sportzalen bijna niet worden gebruikt door verenigingen. Er is uiteraard wel gebruik van gymzalen en sportzalen door verenigingen van 'lage-sporten'. Dit is niet zichtbaar in de uitkomsten.

3.3 Hoofdconclusies gebruik

De hoofconclusies wat betreft het gebruik die een beleidsmatige oplossing nodig hebben, zijn:
- de lage naschoolse bezetting van gymzalen en sportzalen over het gehele jaar;
- de hoge bezetting van sporthallen in de verenigingsperiode en de lage bezetting in de rest van het jaar.

4. Kwaliteit van binnensportvoorzieningen

4.1 Inleiding

In het hoofdstuk kwaliteit wordt, naast de kwaliteit van de sportvoorzieningen zelf, ook ingegaan op overige randvoorwaarden die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en het gebruik, namelijk:

- tarieven
- wetgeving en gemeentelijke regels welke doelgroepen van binnensportvoorzieningen en de eventuele horeca gebruik mogen maken.

4.2 Klanttevredenheidsonderzoek 2015

In 2015 is een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd voor de sportvoorzieningen (gymzalen, sporthallen/ zalen, zwembaden en buitensportterreinen). Sporthallen- en sportzalen scoorden hier een ruime voldoende (een 6,9): dezelfde score als het gemiddelde voor alle sportvoorzieningen in Rotterdam. Sporthallen scoren slechter dan gemiddeld op klachtenafhandeling en hygiëne.
Gymzalen scoorden lager dan gemiddeld, een 5,9. Negatief scoorden de uitstraling en sfeer (zowel buiten als binnen), het klimaat (temperatuur, akoestiek en ventilatie), de veiligheid en hygiëne, horeca en informatievoorziening.

4.3 Kwaliteitsniveau

De gemeentelijke sportvoorzieningen worden onderhouden op niveau ‘3’ van NEN 2767 (de kwaliteitsnorm voor de conditie van het gebouw en installaties): sober en doelmatig.
De inrichting van de gymzalen (sportvloeren, toestellen) voldoet aan de sporttechnische eisen. Bij gymzalen is er op sommige locaties nog achterstand in de functionele kwaliteit van kleedkamers, douches en toiletten. Ook zijn sommige oude binnensportvoorzieningen niet geïsoleerd: in de winter zijn deze te koud en in het voorjaar en de zomer te warm om te sporten. Hier ligt een opgave om de kwaliteit te verbeteren. Daarnaast heeft een aantal binnensportvoorzieningen het einde van de levensduur bereikt of bereikt dit binnen 4 jaar. Dit betekent dat er nagedacht moet worden over vervanging, renovatie en/of sluiting van binnensportvoorzieningen.
De sporthallen zijn (of worden) in 2016 en 2017 toegankelijk (gemaakt) voor mindervaliden. Ook zijn er middelen beschikbaar gekomen om de akoestiek van de gymzalen in relatie tot de ARBO-voorwaarden voor gymdocenten te verbeteren. In 2016 worden 44 gymzalen aangepast.

De schoonmaak van binnensportvoorzieningen wordt uitbesteed aan een schoonmaakbedrijf, sinds 2016 door middel van een prestatiecontract.
Er is bij de binnensportvoorzieningen nog veel ‘winst’ te behalen als het gaat om duurzaamheid, zoals duurzaam energie- en materiaalgebruik, bijvoorbeeld zorgen dat douches vraag-gestuurd aangaan, temperatuurregulering, isolatie en gebruik van materialen met een lage TCO (total cost of ownership) etc. Kansen zijn er, vanwege de overwegend platte daken, voor zonne-energie en groene daken (waterberging). Groene daken zijn ook een middel om de temperatuur te verlagen in een binnensportvoorziening. Dit is een steeds belangrijker aandachtspunt voor sportvoorzieningen gezien de klimaatsverandering.

4.4 Tarievenbeleid

Najaar 2015 heeft het college uniforme tarieven voor de binnensportvoorzieningen vastgesteld. De nieuwe tarieven zijn ingegaan in per 1 september 2016. Er is voor sportactiviteiten geen commercieel tarief, maar één sociaal-maatschappelijk regulier tarief. Het onderscheid tussen commercieel en sociaal-maatschappelijk tarief blijkt in de praktijk moeilijk te maken (denk aan een yogadocente die voor buurtbewoners activiteiten aanbiedt en nauwelijks inkomen heeft). Alleen bij de verhuur aan grotere commerciële evenementen (bijvoorbeeld een rommelmarkt, een beurs, e.d.) geldt een commercieel tarief. Het reguliere tarief voor een gymzaal bedraagt € 14,20/uur, voor een sportzaal € 42,50/uur en voor een sporthal € 56,60 per uur (zie bijlage 2).

4.5 Rangorde in gebruik binnensportvoorzieningen

Binnensportvoorzieningen zijn ook belangrijke voorzieningen voor urgente situaties. Bij calamiteiten zijn de binnensportvoorzieningen de eerste opvanglocaties in het kader van de bevolkingszorg. Calamiteiten hebben voorrang op alle gebruik en bij een calamiteit dienen de aangewezen binnensportvoorzieningen onmiddellijk gereed te worden gemaakt.
Daarnaast zijn binnensportvoorzieningen stemlocaties bij verkiezingen. Ook dit gebruik heeft prioriteit boven het reguliere gebruik.

Met het vaststellen van de nieuwe tarieven is ook een rangorde in volgorde van verhuur vastgesteld.
Deze is als volgt:
1. opvang bij calamiteiten (bevolkingszorg);
2. verhuur ten behoeve van verkiezingen;
3. verhuur aan onderwijs ten behoeve van sport- of gymnastiekgebruik;
4. verhuur aan sportverenigingen van NOC*NSF-sporten;
5. verhuur aan wijkgerichte sportactiviteiten;
6. overige (commerciële) verhuur.

4.6 Horeca

In de meeste sporthallen is nog door S&C geëxploiteerde horeca aanwezig, In één sporthal is de horeca overgenomen door een vereniging. Aanwezigheid van horeca is een belangrijke randvoorwaarde in een sporthal voor verenigingen. Exploitatie van horeca in een sporthal is geen rendabele activiteit vanwege de personeelslasten: het is een service. Horeca in een sporthal of bij een vereniging wordt in het kader van de drank- en horecawet gezien als paracommercie. Dit betekent bijvoorbeeld dat er voorwaarden worden gesteld aan het type activiteit dat er plaatsvindt en aan de alcoholverkoop[5].

Exclusief personeelslasten zijn de kosten (inkoop) en opbrengsten (verkoop) als volgt:
- Inkoop sporthallen 2015 € 82.433.00
- Verkoop sporthallen 2015 € 156.421.00

4.7 Wet- en regelgeving gebruik voor niet-sportactiviteiten, feesten en partijen

Gymzalen, sportzalen en sporthallen worden ook gebruikt voor niet-sportactiviteiten. Vanwege de grootte zijn ze geschikt voor diverse activiteiten, zoals rommelmarkten of feesten en partijen. Deze laatste zijn horeca-activiteiten en vallen onder regelgeving met betrekking tot horeca. Voor evenementen geldt dat er **altijd** gekeken moet worden of er een uitbreiding op de horecavergunning dan wel een evenementenvergunning door de organisator dient te worden aangevraagd.
Onderstaand de aanvullende regels in het kader van de horecawetgeving en de Mededingingswet.

Bij gemeentelijke exploitatie
1. Horeca in een sportvoorziening wordt als gevolg van de Drank- en Horecawet 2013 gezien als para-commerciële activiteit. Dit betekent dat het aantal bijeenkomsten die niet direct gerelateerd zijn aan de vereniging en waarbij alcohol wordt geschonken beperkt is tot maximaal 12 keer per jaar. Ook is het bedrijfsmatig organiseren van commerciële feesten gericht op derden, waarbij bijvoorbeeld sprake is van kaartverkoop, niet toegestaan.

2. Als gevolg van de Mededingingswet (met als onderdeel Wet Markt & Overheid) moet er voor commerciële activiteiten in gymzalen, sportzalen en sporthallen een marktconform tarief worden gevraagd (deze activiteiten zijn wel toegestaan). Hetzelfde geldt voor uitbesteding van de horeca door de Gemeente.

[5] zie: http://www.rotterdam.nl/Clusters/BSD/ Document%202013/ /Directie%20Veiligheid/infoblad%20paracommercie.pdf

Bij externe exploitatie in opdracht of met een exploitatiesubsidie van de gemeente

1. Horecawet: de gesubsidieerde organisatie wordt ook gezien als een para-commerciële organisatie.

2. Commerciële tarieven: De gesubsidieerde organisatie is vrij in het bepalen van de commerciële tarieven, ook wat betreft het uitbesteden van de horeca.

4.8 Hoofdconclusies kwaliteit

- Sporthallen zijn overwegend op orde en hebben een klanttevredenheid van 6,9.
- De basiskwaliteit is met name bij de gymzalen nog niet op orde.
- De gemeente zorgt voor betaalbaarheid van binnensportvoorzieningen door het hanteren van een sociaal-maatschappelijk tarief.
- Er zijn veel kansen om de duurzaamheid van de binnensportvoorzieningen te vergroten.

5. Beleid en actiepunten

5.1 Samenhang met de Sportnota

De Sportnota 2017-2020 geeft het algemene kader voor het sportvoorzieningenbeleid. In dit hoofdstuk worden de beleidsopgaven voor de binnensportvoorzieningen benoemd aan de hand van de verschillende doelstellingen in de Sportnota.

De lange termijnambities in de Sportnota zijn als volgt.

In 2030 is Rotterdam de stad die vitaler en aantrekkelijker is door sport:

1.Nog meer Rotterdammers hebben plezier in bewegen.
2. De stad nodigt uit tot bewegen en sport.
3. Rotterdam ademt sportambitie en – innovatie
4. Sport brengt meer in beweging.

Hierbij zijn de volgende doelen voor 2020 voor de sportvoorzieningen geformuleerd.

In 2020:

1.Beschikt Rotterdam over voldoende, kwalitatief goede en betaalbare voorzieningen voor breedte- en topsport verspreid over de stad.
2.Wordt de bezettingsgraad van sportvoorzieningen waar mogelijk en gewenst hoger door intensiever gebruik en multifunctionele inzet.
3.Stimuleren we realisatie- exploitatie en beheerinitiatieven op ruimtelijk- en voorzieningengebied vanuit Rotterdammers, organisaties en marktpartijen waar dat kan.

5.2 Doelstellingen beleidsplan binnensportvoorzieningen

In samenhang met de Sportnota zijn er de volgende beleidsdoelstellingen voor de binnensportvoorzieningen.

Doelstelling 1: Vraag en aanbod, kwaliteit
Het aanbod aan binnensportvoorzieningen is afgestemd op de behoefte en er is inzicht in de verwachte vraag op basis van trendonderzoek. De klanttevredenheid voor sporthallen is nog steeds een ruime voldoende, die voor gymzalen/sportzalen is gestegen (in 2015 een krappe voldoende).

Doelstelling 2: Bezetting
Het verhogen van de bezetting door intensiever en multifunctioneel gebruik.

Doelstelling 3: Faciliteren van derden
Faciliteren van sport- en beweeginitiatieven van derden: van samenwerking met bedrijven tot initiatieven van bewoners.

5.3 Actiepunten doelstelling 1: Vraag en aanbod, kwaliteit

Doelstelling 1:
Het aanbod aan binnensportvoorzieningen is afgestemd op de behoefte en er is inzicht in de verwachte vraag op basis van trendonderzoek. De klanttevredenheid voor sporthallen is nog steeds een ruime voldoende, die voor gymzalen/sportzalen is gestegen (in 2015 een krappe voldoende).

Analyse huidige situatie kwantiteit
Zoals in paragraaf 3.1 naar voren komt, hebben gymzalen, sportzalen en sporthallen over het gehele jaar nog voldoende ruimte. Wel zitten de sporthallen in de verenigingsperiode overwegend 'vol', waarmee er waarschijnlijk een tekort is aan ruimte voor de verenigingssport.

Analyse huidige situatie kwaliteit
In hoofdstuk 4 is geconcludeerd dat een aantal gymzalen nog een kwaliteitsslag nodig heeft. Ook heeft een aantal binnensportvoorzieningen het einde van de levensduur bereikt of bereikt dat binnenkort. Onderzocht zal moeten worden of herontwikkeling, nieuwbouw of eventueel sluiting nodig is.

Uit het klanttevredenheidsonderzoek 2015 kwam naar voren dat de klachtenafhandeling bij binnensportvoorzieningen te wensen overlaat: inmiddels is gestart met een centrale klachtenafhandeling voor de binnensportvoorzieningen.

Daarnaast is een kwalitatief vraagstuk dat de huidige inrichting van de binnensportvoorzieningen vrijwel geheel gericht is op het traditionele gebruik door onderwijs en verenigingen. De inrichting is niet afgestemd op het (potentieel) zeer diverse naschools gebruik (zie beleidsdoelstelling 2).

Er is bij de binnensportvoorzieningen nog een opgave voor duurzaam energie- en materiaal gebruik, zoals: zorgen dat douches vraaggericht aan gaan in plaats van tegelijkertijd, temperatuurregulering, isolatie etc. Kansen zijn er, vanwege de overwegend platte daken, voor zonne-energie en groene daken. Rotterdam stimuleert experimenten en vernieuwing met betrekking tot duurzaamheid.
Door het hanteren van betaalbare tarieven zorgt de Gemeente dat binnensportvoorzieningen voor een zo breed mogelijk groep Rotterdammers betaalbaar en dus bereikbaar/toegankelijk zijn.

Actiepunten kwantiteit, kwaliteit

Vraag en aanbod, spreiding
1. Het jaarlijks monitoren van vraag en aanbod aan binnensportvoorzieningen en het tweejaarlijks aangeven van de verwachte behoefte op basis van trends in gebruik binnensportvoorzieningen, trends in sport en bewegen en demografische ontwikkelingen.

2. Het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan Binnensportvoorzieningen (IHP) 2017-2025. Hierin is opgenomen: de verhouding in vraag en aanbod van de binnensportvoorzieningen in totaal, per type voorziening en per gebied, de toekomstige behoefte, de opgaven wat betreft kwaliteitsverbetering, vervanging en eventueel sluiting of uitbreiding van gymzalen, sportzalen en sporthallen. Het IHP bevat tevens een planning en een financiële paragraaf. Het IHP wordt in samenwerking met Stadsontwikkeling/ Vastgoed en Jeugd & Onderwijs opgesteld.

3. Het vaststellen van een Rotterdams Programma van eisen voor nieuwbouw van gymzalen, sportzalen en sporthallen en het maken van afspraken over het proces van samenwerking tussen J&O, SO/VG en S&C bij nieuwbouw.

4. Innovatie is bij (her)inrichting en nieuwbouw van binnensportvoorzieningen uitgangspunt. Het gaat zowel om innovatie in voorzieningen voor de gebruiker als om technologische, waaronder digitale, toepassingen.

5. Op basis van het IHP aansluiten/anticiperen op ruimtelijke ontwikkelingen door het aangeven aan Stadsontwikkeling van de verwachte ruimtebehoefte voor binnensportvoorzieningen in een gebied.

Kwaliteit en duurzaamheid

6. De basis wordt op orde gebracht wat betreft de kwaliteit van de binnensportaccommodaties (gebouw en inrichting). Hierbij wordt ook aangesloten bij wensen van (nieuwe) doelgroepen. Ook het klimaat (ventilatie, akoestiek, temperatuur) wordt waar mogelijk op orde gebracht. In 2016 en 2017 worden de meeste gymzalen en sporthallen voorzien van wifi.

7. Onderzocht zal worden of en hoe na het onderwijsgebruik de schoonmaak kan worden geoptimaliseerd voor de naschoolse huurders.

8. Onderzocht wordt of gebruikers behoefte hebben om op reguliere basis betrokken te worden bij het beheer en de exploitatie van de binnensportvoorzieningen. Hierin kunnen ook ideeën rond het verhogen van de bezetting worden getoetst. Bekeken wordt of het mogelijk is om een vorm van klantenpanel of klankbordgroep in te richten die enkele keren per jaar bij elkaar komt. Dit naast het bestaande driejaarlijkse klanttevredenheidsonderzoek en het reguliere contact tussen de beheerders en de gebruikers van de binnensportvoorzieningen.

9. Sporthallen worden toegankelijk gemaakt voor minder-valide sporters. In overleg met de belangenorganisaties worden locaties aangepast voor specifieke doelgroepen.

10. De gemeente hanteert een betaalbaar tarief voor de verhuur van de binnensportvoorzieningen. Alleen bij grote commerciële activiteiten (zoals rommelmarkten of beurzen) geldt een commercieel huurtarief.

11. Het aanpassen van installaties in het kader van duurzaamheid, zoals energiebesparende maatregelen, zonnepanelen, verlichting etc. binnen financiële kaders. Zodra er in het kader van bedrijfsgebonden en groot onderhoud vervangingsmaatregelen getroffen moeten worden, zal gekozen worden voor een duurzaam alternatief.

12. Het werken volgens de duurzaamheidseisen van BREEAM [6]; -*good* met een streven naar '*very good*' bij nieuwbouw.

13. Het stimuleren van innovatieve duurzaamheidsconcepten, bijvoorbeeld energieopwekkende vloeren en tegels of het verwarmen met Maaswater. Hiertoe zullen financieringsmogelijkheden binnen- en buiten de gemeente worden onderzocht.

[6] BREEAM is een beproefd instrument om integraal de duurzaamheid van nieuwe gebouwen, bestaande gebouwen, gebieden en sloopprojecten te meten en te beoordelen. Zie ook www.breeam.nl

Voorbeelden van innovatie binnensportconcepten

Beleving, ontmoeting en flexibiliteit staan centraal in deze sporthal in Kopenhagen

De relatie binnen- en buitensport- en beweging kan versterkt worden (visualisatie haalbaarheidsstudie MFA Rosepark, S&C, 2012)

5.4. Actiepunten doelstelling 2: bezetting

Doelstelling 2:
Verhoging van de bezettingsgraad door intensiever en multifunctioneel gebruik

Analyse huidige situatie
De bezetting over het gehele jaar voor alle binnensportvoorzieningen is laag is en zou dus verhoogd kunnen/ moeten worden. Hoewel het naschools gebruik al redelijk divers is, zijn er voor de gymzalen, sportzalen en sporthallen kansen om de bezetting te verhogen.
Binnensportvoorzieningen, vooral de gymzalen, hebben een aantal Unique Selling Points (dus - een combinatie van - eigenschappen die niet of minder in andere type sportaccommodaties aanwezig zijn) waarmee ze voor een grote groep bewoners en organisaties in potentie aantrekkelijk zijn om te bewegen en te sporten.

Unique Selling Points Binnensportvoorzieningen

- Groot (ruimte om te rennen, bewegen)
- Overdekt (dus je hebt geen last van het weer)
- Relatief goedkoop (een gymzaal is te huur voor € 14,20/uur; je huurt als groep, dus kosten kunnen worden verdeeld)
- Dichtbij huis, groot netwerk verspreid over de stad
- Mogelijkheden voor sociaal contact (Je bent in een groep. Sociaal contact is voor veel mensen een belangrijk motief om te sporten en te bewegen en het vol te houden.)

Er zijn voor de gymzalen, sportzalen en sporthallen naar verwachting veel mogelijkheden om het gebruik te vergroten door meer en andere doelgroepen aan te trekken met als uitgangspunt sporten en bewegen. In bijlage 3 zijn voorbeelden van kansrijke doelgroepen voor gymzalen, sportzalen en sporthallen opgenomen. Naast het aantrekken van nieuwe doelgroepen is het zorgen voor bezetting buiten de winterperiode een belangrijke opgave. Ook buiten dit seizoen regent het regelmatig of is het koud en is er de wens om binnen te sporten. Door snel en flexibel te kunnen huren, kan hierop worden ingespeeld.

Actiepunten

1. Zorgen dat alle gymzalen, sportzalen en sporthallen snel online gehuurd kunnen worden via een digitaal verhuurloket.

2. Het ontwikkelen en uitvoeren van een marketing- en promotiecampagne om de mogelijkheid een gymzaal, sportzaal of sporthal te huren onder de aandacht te brengen bij ALLE Rotterdammers. Er zal een pilot worden gestart in twee gebieden. Vanuit het programma Kansrijke wijken zal een promotiecampagne voor binnen spelen en bewegen in binnensportvoorzieningen worden uitgevoerd.

3. Het bekend maken van de mogelijkheid van huur van gymzalen, sportzalen en sporthallen via het gemeentelijke netwerk:
   a. De sportregisseurs van S&C: zij hebben zicht op de sport- en beweegaanbieders die gebruik zouden willen maken van de binnensportvoorzieningen.
   b. De gebiedsadviseurs van S&C
   c. Contacten in de welzijnssector, zowel bij S&C (bijvoorbeeld speeltuinverenigingen) en de directie PGW&Z als bij J&O (jeugd- en jongerenorganisaties, TOS, Ouderenwerk etc.)
   d. Contacten in de gezondheidszorg (bijvoorbeeld fysiotherapeuten)
   e. Contacten met de commerciële sportsector (bijvoorbeeld via Rotterdam Partners of via SO/Economie)

4. Het bekend maken van huur van gymzalen, sportzalen en sporthallen aan het bedrijfsleven, bijvoorbeeld voor personeelsactiviteiten of in het kader van het verhogen van de vitaliteit van werknemers.

5. Via sportregie stimuleren dat sport- en beweegaanbieders optimaal gebruik maken van de binnensportvoorzieningen door het ontwikkelen van een op de vraag in een gebied gericht sport- en beweegaanbod in een gymzaal, sportzaal of sporthal. Denk bijvoorbeeld aan (her)introductie van het instuifprincipe (flexibiliteit voor mensen om te komen en een gevarieerd sport en beweegaanbod) of laagdrempelig aanbod voor gezond bewegen.

6. Aandacht voor de programmering van de binnensportvoorzieningen stadsbreed met als doel om de bezetting van de binnensportvoorzieningen te verhogen. Van belang is om een goede afstemming te organiseren tussen de sportregisseurs in een gebied en de beheerders van de binnensportvoorzieningen om zo het potentiele sport- en beweegaanbod plus bijbehorende gebruikers zo goed mogelijk toe te leiden naar de sportvoorziening.

7. Het uitvoeren van een pilot in enkele gymzalen voor het uitlenen van sportmaterialen bij de huur van een gymzaal. Op basis van de uitkomsten van deze pilot eventueel uitrol over meer gymzalen en sportzalen. In de huidige situatie mogen de materialen voor onderwijs alleen gebruikt worden door een bevoegd bewegingsdocent, verder moeten sportmaterialen zelf worden meegebracht.

8. Het realiseren van grotere bergingen voor opslag van sportmaterialen voor sport- en beweegaanbieders op een aantal locaties. Er is vraag naar bergingen vanuit verschillende sport- en beweegaanbieders. Lekker-Fitdocenten hebben berging nodig voor het aanbieden van buitenactiviteiten (rolschaatsen, steps etc), Aanbieders van sport- en beweegactiviteiten hebben opslagruimte nodig voor bijvoorbeeld gym- en yogamatten, of stokken e.d. Verenigingen vragen om opslagruimte voor bijvoorbeeld tafeltennistafels of turnmaterialen.

9. Er is een (beperkt) aantal sporten dat ook een aanpassing van de inrichting van de sportzaal nodig heeft. Dit geldt bijvoorbeeld voor turnen, boksen en rollerskaten. Onderzocht zal worden of er zalen geschikt kunnen worden gemaakt voor deze doelgroep.

10. Onderzoeken of het mogelijk is de druk op de sporthallen in het verenigingsseizoen te verminderen door meer gebruik te maken van andere locaties (denk aan trainingen in gymzalen en sportzalen, maar ook aan het gebruik sporthallen niet in beheer bij S&C). Hiermee kan de bezettingsgraad van gymzalen en sportzalen worden verhoogd.

11. Er is vanuit verschillende gebruikers de wens om de binnensportvoorzieningen door de week overdag te gebruiken (bijvoorbeeld door ouderen). Dan worden de sportvoorzieningen gebruikt door onderwijs. Met de directie onderwijs zal als pilot in een gebied bekeken worden welke mogelijkheden er overdag zijn om zowel bewegingsonderwijs als bewegen voor doelgroepen zo optimaal mogelijk te faciliteren.

5.5 Actiepunten doelstelling 3: faciliteren van sport- en beweeginitiatieven van derden

Doelstelling 3:
Faciliteren van sport- en beweeginitiatieven van derden: van samenwerking met bedrijven tot initiatieven van bewoners

Analyse huidige situatie
De samenleving verandert: de overheid trekt zich op steeds meer taken terug en doet een groter beroep op de inzet van de burger. Ook de Gemeente Rotterdam stimuleert het initiatief van bewoners, bijvoorbeeld:

- CityLab 010 waarbij initiatieven van burgers die leiden tot maatschappelijke meerwaarde kunnen worden gefinancierd vanuit de Gemeente.
- Onder de noemer “meer direct bestuur” geeft het college burgers in een buurt of wijk de mogelijkheid om, onder voorwaarden, gemeentelijke voorzieningen over te nemen wanneer ze denken het anders en beter te kunnen organiseren. Dit “Right to Challenge”(naar Brits model) is een instrument dat ruimte wil bieden aan nieuwe spelers en initiatieven en aan nieuwe, meer maatschappelijke vormen van aanbesteden.
- Gebiedscommissies zijn gevraagd om bewonersparticipatie en bewonersinitiatieven financieel en inhoudelijk te ondersteunen.
- De gemeente stimuleert dat huurders en gebruikers van accommodaties grotere delen van het onderhoud dat zich daarvoor leent voor hun rekening nemen, o.a. om daarmee hun huisvestingskosten te verlagen.

Situatie binnensportvoorzieningen
Bij sportvoorzieningen speelt de vraag in welke mate je taken van beheer, onderhoud en programmering kan ‘overdragen’ aan andere partijen. Binnensportvoorzieningen hebben een divers gebruik en gebruikers. Overdag worden gymzalen en sporthallen gebruikt door scholen. ’s Avonds en in het weekend is het gebruik gemêleerd: van sportverenigingen tot yoga, van sportactiviteiten voor de jeugd tot rommelmarkten. Er is

één voorbeeld van een vrijwilligersorganisaties die het volledige beheer, onderhoud en exploitatie van een binnensportvoorziening uitvoert, namelijk korfbalvereniging WION (sporthal in eigendom van de vereniging). In het algemeen horen we momenteel vooral behoefte bij sportverenigingen om meer invloed te hebben op de programmering van de binnensportvoorziening en/of delen van taken over te nemen.

Onderstaand worden mogelijkheden genoemd voor het overnemen van taken of initiëren van nieuwe activiteiten voor binnensportvoorzieningen als het gaat om programmering, onderhoud en beheer die de gemeente kan faciliteren. Eronder zijn de actiepunten benoemd. Overigens is niet exact te overzien welke ontwikkelingen zich zullen voordoen. De gemeente zal dus flexibel op nieuwe ontwikkelingen in moeten spelen.

- Het programmeren van een binnensportvoorziening voor een langere periode (zonder beheer- en onderhoudstaken). Er kunnen bewoners of organisaties zijn die alleen onderdelen van de programmering, dus 'de verhuur' van de zaal over willen nemen, bijvoorbeeld om te zorgen voor een op de buurt afgestemd aanbod, maar waarvoor onderhouds- en schoonmaaktaken een stap te ver zijn.
- Sleutelverhuur: een vereniging of andere rechtspersoon maakt gebruik van een gemeentelijke accommodatie op bepaalde tijdstippen en zorgt zelf voor toezicht en schoonmaak. De onderhoudstaken blijven bij de gemeente, maar de gemeente hoeft geen beheerder in te zetten, waardoor mogelijk een goedkoper uurtarief kan worden gerekend. Bij de gemeentelijke zwembaden bestaat zo'n regeling al.
- Uitbesteden horeca aan een vereniging. De vereniging kan zo extra inkomsten genereren. Een vereniging moet dan wel voldoen aan alle wet- en regelgeving, waaronder het hebben van een horecavergunning en het voldoen aan kwaliteitseisen zoals op het gebied van hygiëne. Voorkomen moet worden dat de horeca op niet-verenigingsmomenten gesloten is; dat vergt nadere afspraken.
- Zelfbeheer: een accommodatie wordt de 'eigen' accommodatie van een vereniging of andere rechtspersoon inclusief functioneel beheer en onderhoud. Een vereniging kan dan huurkorting krijgen, omdat de Gemeente minder taken hoeft uit te voeren. Randvoorwaarde is de mogelijkheid van gebruik van de voorziening door andere partijen dan bijvoorbeeld de vereniging. Daarnaast is de rangorde in verhuur (zie paragraaf 4.5.) een randvoorwaarde.

Actiepunten

1. Verkennen of organisaties onderdelen van de programmering van een zaal op zich willen nemen door gesprekken te voeren met een aantal welzijnsorganisaties wat hiervoor nodig is.

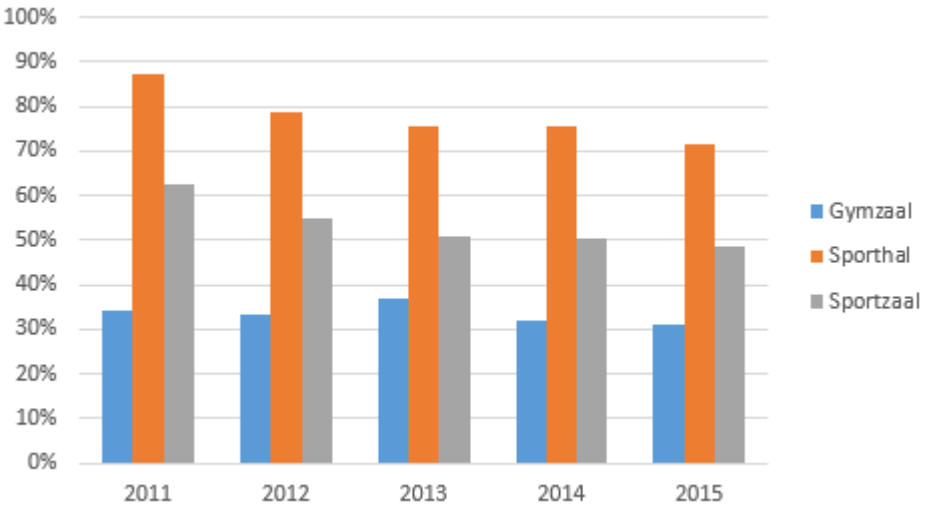
2. Sleutelbeheer, exploitatie van een horecavoorziening of zelfbeheer zijn bespreekbaar als een vereniging/ organisatie dit wil, mits het gebruik door andere partijen wordt gewaarborgd.

3. Een actielijn in de sportnota is het leggen van intensievere verbindingen met het bedrijfsleven (bijvoorbeeld via Rotterdam Partners) om te verkennen op welke onderdelen de ambities in stichting, exploitatie of gebruik van sportvoorzieningen bedrijfsleven en vanuit de gemeente elkaar kunnen versterken. Dat geldt ook voor de binnensportvoorzieningen.

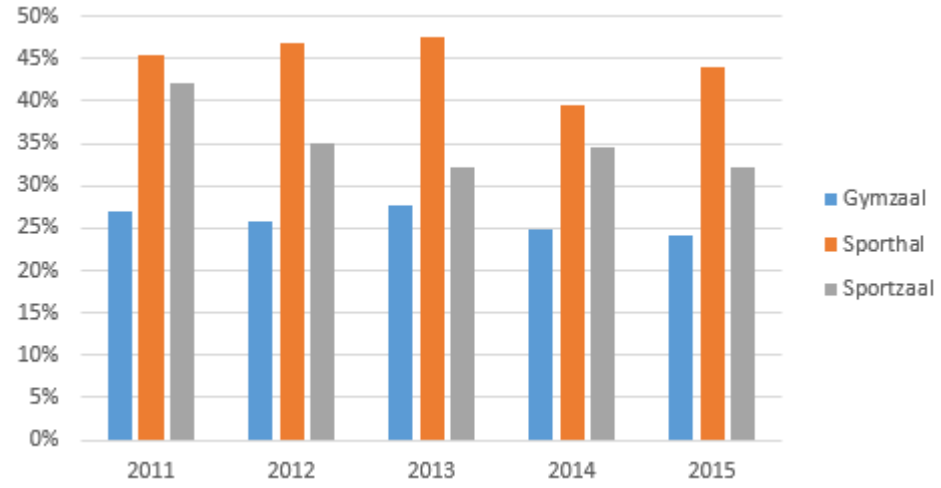
Bijlage 1: Grafieken bezetting en type gebruik binnensportvoorzieningen

Grafiek 1 en 2
Ontwikkeling naschoolse bezetting binnensportvoorzieningen 2011 – 2015

Piekweek

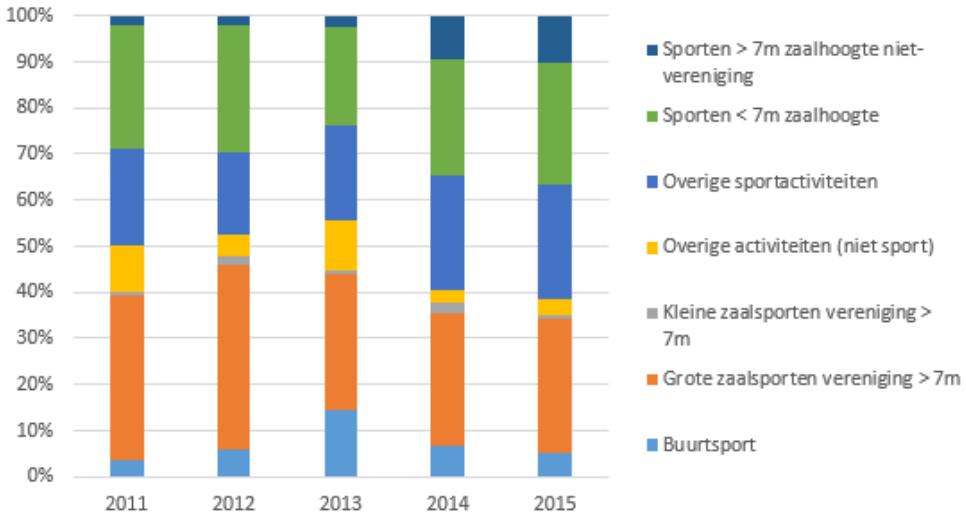

48 weken

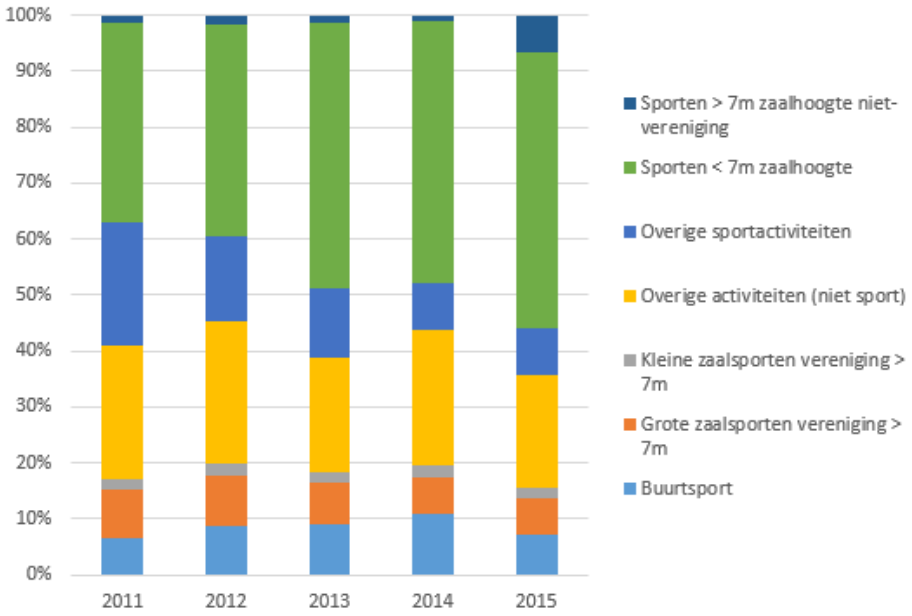

Grafiek 3 en 4
Ontwikkeling naschools gebruik binnensportvoorzieningen 2011-2015

Piekweek

48 weken

Kanttekening: Bovenstaande twee overzichten laten het relatieve aandeel van de verschillende sporten ten opzichte van het totale gebruik zien. Aangezien de bezetting redelijk stabiel is of licht gedaald, leidt dit niet tot een vertekening van beeld in deelname in absolute cijfers.

% gebruik verenigingen ten opzichte van het totale gebruik voor sporthallen in de piekweek per gebied

Charlois	75%	
Delfshaven	68%	
Feijenoord	45%	
Hillegersberg-Schiebroek	81%	
Hoek van Holland	60%	
Hoogvliet	57%	
Kralingen-Crooswijk	53%	
Prins Alexander	n.v.t.	Verenigingshal
Rozenburg	45%	

Bijlage 2: Tarieven Binnensportvoorzieningen per 1 september 2016

Gymzaal circa 250 m2 tot 300 m²	
regulier tarief per uur	€ 14,20
commercieel tarief per uur	€ 28,40
toegangspas	€ 7,50

II. Sportzaal (circa 650 m²)	
regulier tarief per uur	€ 42,50
commercieel tarief per uur: - huur sportzaal (minimale afname 4 uur; daarna per uur)	€ 100,60
- huur op- en afbouwtijd	€ 42,50

I. Sporthal (groter dan circa 1.000 m²) **regulier tarief per uur:**	
Sporthal met 1 scheidingswand - hele hal - 1 zaaldeel	 € 56,50 € 28,30
Sporthal met 2 scheidingswanden - hele hal - 1 zaaldeel - 2 zaaldelen	€ 56,50 € 18,90 € 37,70
Sporthallen tijdens de zomervakantie gedurende zes weken Vergaderzaal en andere nevenruimtes	halve tarief € 20,00
Commercieel tarief per uur: - huur sporthal (minimale afname 4 uur; daarna per uur) - huur op-en afbouwtijd	 € 150,90 € 56,60

Bij het besluit van bovenstaande tarieven vastgestelde opmerkingen:
1. Bij commerciele verhuur wordt de hal of zaal altijd als geheel verhuurd.
2. Het commerciele verhuurtarief geldt bij verhuur van eenmalige niet-sport gerelateerde evenementen, zoals beurzen of vlooienmarkten.

Bijlage 3: kansrijke doelgroepen voor gymzalen, sportzalen en sporthallen

Gymzalen

1. Groter gebruik van 'lage sporten' (gym, yoga, dans, verdedigingssporten, tafeltennis)
   De 'lage sporten' zijn veruit de grootste naschoolse gebruiker van de gymzalen (gym, yoga, dans, verdedigingssporten, tafeltennis etc.). Er liggen kansen voor een verhoging van de bezetting als de aanbieders van deze activiteiten, zoals trainers die voor zichzelf werken, beter bereikt worden.

2. Verhogen gebruik door bewoners/buurtorganisaties
   Kansrijke doelgroepen/activiteiten voor gymzalen zijn bijvoorbeeld:

   - Recreatief sporten en bewegen door (buurt)bewoners.
     Veel mensen willen best sporten en bewegen, maar op het 'eigen niveau' zonder zich te hoeven vergelijken met anderen en dichtbij huis. Mede daarom zijn de meest populaire sporten in Nederland (en in Rotterdam) individuele sporten: fitness, hardlopen, zwemmen. Het nadeel van deze individuele sporten is dat het voor veel mensen ook ongezellig is: in je eentje een baantje trekken, hardlopen of fitnessen kan mede daardoor snel vervelen. De gymzalen bieden potentie om 'op het eigen niveau' te sporten en te bewegen, maar dan met een extra dimensie die de fitnesschool of het rondje hardlopen niet biedt, namelijk: sociaal contact en plezier met je medesporters.
     Denk aan in je eentje 'op de basket' gooien, een potje tafeltennissen of badmintonnen met iemand van je 'eigen niveau' (dat heel slecht mag zijn, juist!). De ervaring die dit biedt: 'lekker bezig zijn', 'jezelf uitdagen', 'in beweging zijn' en vooral 'veel plezier hebben met elkaar'.

   - 'Kwetsbare groepen'
     Gymzalen bieden mogelijkheden bij uitstek voor sport en beweging voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en vrouwen/meiden. Niet iedereen vindt het prettig om buiten 'en plein public' te sporten en te bewegen.

   - Binnenspelen en bewegen
     Gymzalen bieden mogelijkheden voor 'binnenspelen en bewegen' voor kinderen. Veel woningen in Rotterdam, met name in de stadswijken, zijn klein en in de winter zijn er weinig mogelijkheden om dichtbij huis te spelen, bewegen en te sporten.

   - sporten en bewegen door 'groepen' die elkaar al kennen
     Gezien de prijs en grootte van de gymzalen is er waarschijnlijk potentie voor allerlei groepen om samen te sporten en te bewegen. Denk hierbij aan vriendengroepen, studentengroepen, werknemers van bedrijven, etc. etc.

3. Vergroten gebruik door commerciële aanbieders en aanbieders in de gezondheidszorg
   Ook commerciële sportaanbieders, zoals fitnesscentra, kunnen potentieel geïnteresseerd zijn in het gebruik van een gymzaal. Commerciële sportaanbieders hebben vaak de binnenruimte niet voor groepen.

   Een andere groep mogelijk belangstellenden zijn sport- en beweegaanbieders in de gezondheidszorg, zoals fysiotherapie of hartrevalidatie. Ook voor hen zijn de grootte van de ruimtes en de ligging dichtbij bewoners belangrijk. Hygiëne is een belangrijk extra aandachtspunt.

Sportzalen

Sportzalen bieden dezelfde 'Unique Selling Points als gymzalen, dus ze zijn in potentie geschikt voor de doelgroepen die onder de gymzalen zijn genoemd: wel zijn ze duurder. Gezien de grootte van de sportzalen (een dubbele gymzaal met extra zaalhoogte) zijn voor sportzalen het recreatief sporten door (buurt) bewoners en het gebruik door 'groepen' extra kansrijk. Daarnaast zijn sportzalen geschikt als trainingslocatie voor verenigingssporten, zodat de sporthallen in de piekweek worden ontlast,

Sporthallen
Sporthallen zijn duurder om te huren en hiermee is de drempel om ze te huren hoger. Uit paragraaf 3.2.3 blijkt dat sporthallen potentie hebben voor alle doelgroepen. Buiten het verenigingsseizoen zijn er kansen om sporthallen voor andere dan sport- en beweegactiviteiten te verhuren. Het gebruik voor niet-sportactiviteiten is op dit moment laag, terwijl juist sporthallen vanwege de grootte veel mogelijkheden voor andersoortige gebruik hebben. De regels voor het toestaan van activiteiten in sporthallen zijn opgenomen in paragraaf 4.7
Gedacht kan worden aan welzijnsactiviteiten voor grote groepen, zoals bijvoorbeeld kinderactiviteiten in de vakantie.

Beleidsplan Binnensportvoorzieningen 2017-2020